

**WICEPREZES RADY MINISTRÓW
MINISTER OBRONY NARODOWEJ**

304/1451/O-25/14/IS

**MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
KANCELARIA JAWNA NR 1**

Nr. 9198 DP

23.12.2014

II

II

Szanowny Panie Marszałku

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 24.12.14

nr. 5556 podpis [signature] Warszawa, 2014-12- 23

Pan Bogdan BORUSEWICZ

**MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

**SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich**

wpłynęło dn. 29.12.14
nr. 8156 podpis [signature]

Odpowiadając, z upoważnienia Prezesa Rady Ministrów, na oświadczenie Pana Senatora Macieja Klimy, złożone podczas 65. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 20 listopada br., w sprawie *zagrożenia narkotykowego w Siłach Zbrojnych* (BPS/043-65-2798/14), uprzejmie proszę o przyjęcie następującego stanowiska w tej sprawie.

Odnosząc się do wyników prowadzonego przez Żandarmerię Wojskową programu profilaktycznego dotyczącego przeciwdziałania narkomanii, informuję, że wskazana służba włączyła go do swojej działalności w 2006 r. i realizowała przez 5 lat. W 2010 r., w celu jego podsumowania przeprowadzono badania ankietowe wśród żołnierzy zawodowych, które wykazały istniejący wysoki poziom wiedzy głównie na temat zagrożeń karnych związanych z używaniem narkotyków oraz negatywne nastawienie do kwestii ich używania. Stwierdzono także konieczność intensyfikacji działań profilaktyczno-edukacyjnych i szkoleniowych. Stało się to punktem wyjścia do stworzenia „Programu profilaktycznego Żandarmerii Wojskowej z zakresu przeciwdziałania narkomanii na lata 2011-2016”. W tym projekcie główne działania Żandarmerii Wojskowej mają na celu podnoszenie świadomości zagrożeń związanych z zażywaniem środków odurzających oraz wypracowanie określonych postaw wobec nich. Wyodrębniono trzy główne obszary działań: profilaktyki, ograniczenia podaży oraz badań i monitoringu. Realizacja założeń programu odbywa się poprzez:

- prowadzenie testów narkotykowych wśród żołnierzy i pracowników wojska,
- prowadzenie czynności profilaktycznych z udziałem ambulansu kryminalistycznego oraz psów służbowych w celu wykrycia narkotyków,
- rozpoznawanie zagrożeń i wykrywanie sprawców przestępstw przeciwko ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. z 2012 r., poz. 124 ze zm.),
- opracowywanie i rozpowszechnianie publikacji na temat ryzyka używania narkotyków,
- organizowanie szkoleń w jednostkach wojskowych, szkołach, uczelniach wojskowych i centralnych instytucjach resortu obrony narodowej.

W latach 2011-2013 przeprowadzono 5733 szkolenia dla 117 599 osób, przebadano narkotestami ponad 10 018 osób, przeprowadzono blisko 3 000 działań z użyciem psów oraz ponad 755 – z użyciem ambulansu kryminalistycznego. Opracowano także „Vademecum postępowania wobec osób naruszających prawo na tle alkoholu, narkotyków lub podobnie działających środków”, które wydano w 30 000 egzemplarzy. Ponadto, rozpowszechniono ponad 38 580 egzemplarzy publikacji profilaktycznych, uzyskanych m.in. dzięki współpracy z Krajowym Biurem do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii.

Monitorując wyniki prowadzonych przedsięwzięć, Żandarmeria Wojskowa współpracuje m.in. z Wojskowym Biurem Badań Społecznych, któremu od 2011 r. zleca realizację badań postaw żołnierzy wobec zagrożeń związanych z narkotykami. Na 2015 r. zaplanowane zostało przeprowadzenie badań dotyczących substancji psychoaktywnych i przeciwdziałania narkomanii

w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Otrzymane wyniki pozwolą na ewaluację programu profilaktycznego i wyciągnięcie wniosków do pracy profilaktycznej na kolejne lata.

Jednocześnie w resorcie obrony narodowej jest realizowany „Program umacniania dyscypliny, przeciwdziałania uzależnieniom oraz zapobiegania patologiom społecznym w Siłach Zbrojnych w latach 2014-2015”, będący realizacją zadań określonych w „Strategii umacniania dyscypliny, przeciwdziałania uzależnieniom oraz zapobiegania patologiom społecznym w Siłach Zbrojnych w latach 2010-2015”. W ramach programu jednostki wojskowe realizują zadania mające na celu m.in. przeciwdziałanie uzależnieniom od narkotyków.

W zakresie kontroli dostępu do jednostek wojskowych informuję, że nie stosuje się urządzeń do wykrywania środków odurzających, ponieważ nie ma takich wymogów prawnych. Jednocześnie, z informacji przedstawionych przez Żandarmerię Wojskową wynika, że żołnierze posiadają i zażywają narkotyki głównie poza miejscem pełnienia służby.

Odnosząc się do skali problemu narkomanii w siłach zbrojnych, należy zauważyć, że zakres ten ilustrują m.in. statystyki naruszeń prawa popełnianych przez żołnierzy. Jak wynika z analizy danych za lata 2011-2013, wielkości te kształtowały się na zbliżonym poziomie. Ze stosownych rocznych sprawozdań Żandarmerii Wojskowej wynika, że co roku na terenie obiektów wojskowych zatrzymywała ona od 19 do 29 żołnierzy podejrzanych o posiadanie i używanie środków odurzających. Natomiast, poza obiektami wojskowymi, jak wynika z meldunków dowódców jednostek wojskowych, liczba ta wynosiła od 12 do 23 żołnierzy rocznie. W warunkach pozasłużbowych zdarzały się przypadki działań żołnierzy (od kilku do kilkunastu) w strukturach narkobiznesu. Notowane były przypadki zaginięcia leków o działaniu przeciwbólowym i anestetycznym, które mogą być użyte jako substytuty środków psychotropowych.

Łącznie, jak wynika z informacji Żandarmerii Wojskowej, w latach 2011-2013 ujawniono przypadki 120 żołnierzy, którzy posiadali narkotyki lub byli pod wpływem ich działania. Na terenie obiektów wojskowych ujawniono 69 z nich, a pozostałych 51 zatrzymano poza miejscem pełnienia służby. W tych samych latach zakończono postępowania karne przeciwko 29 żołnierzom (18 postępowań – Żandarmeria Wojskowa, 11 – Policja) – sprawcom omawianej kategorii przestępstw, którzy odpowiadali za posiadanie i udzielanie narkotyków, bądź też popełnili przestępstwa będąc pod ich działaniem. Od 1 stycznia bieżącego roku do dzisiaj odnotowano 5 przypadków zatrzymań żołnierzy będących pod wpływem narkotyków.

Z posiadanych przez Żandarmerię Wojskową danych wynika również, że wśród sprawców dominowali szeregowi zawodowi, najczęściej zażywanymi narkotykami były marihuana i amfetamina.

Podstawowe dane pochodzące z wewnątrzresortowych badań społecznych, zrealizowanych w latach 2011-2013 w obszarze problemów narkotykowych w siłach zbrojnych, zawarte w rocznych sprawozdaniach nt. *Zachowania dysfunkcyjne wśród żołnierzy zawodowych*, przedstawiają się następująco:

- 1) 2011 r. – około 8% ogółu respondentów przyznało, że kiedykolwiek użyło narkotyków (byli to przede wszystkim szeregowi zawodowi i żołnierze młodszy wiekiem); 7% respondentów paliło przetwory konopi indyjskich (marihuana, haszysz), a 2% używało amfetaminy; użycie innych narkotyków, takich jak np. dopalacze, LSD, grzybki halucynogenne itp., ograniczało się do pojedynczych przypadków;
- 2) 2012 r. – 5% respondentów używało środków nasennych i uspokajających bez zaleceń lekarza, a około 4% przyznawało się do używania przetworów konopi indyjskich (marihuana, haszysz); amfetaminę używało 0,5%; użycie innych substancji psychoaktywnych różnych od alkoholu (w tym tzw. dopalaczy) ograniczało się do pojedynczych przypadków;

- 3) 2013 r. – 5% respondentów przyznało się do używania przetworów konopi indyjskich (marihuana, haszysz), 3% zażywało amfetaminę, a używanie innych środków psychoaktywnych (oprócz alkoholu), podobnie jak w latach wcześniejszych, sprowadzało się do pojedynczych przypadków.

W zakresie porad ambulatoryjnych i hospitalizacji związanych z przyjmowaniem narkotyków, anaboliów oraz dopalaczy informuję, że w przychodniach i szpitalach podległych i nadzorowanych przez Inspektorat Wojskowej Służby Zdrowia, w latach 2011-2014, nie odnotowano takowych z udziałem żołnierzy lub pracowników wojska związanych. Jednocześnie warto nadmienić, że każdego roku, według informacji Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej, za niezdolnych do dalszego pełnienia służby w związku z uzależnieniem narkotycznym uznaje się od 1 do 3 żołnierzy.

Odnosząc się do diagnozy zjawiska narkomanii w armii, informuję, że Biuro Badań Społecznych, funkcjonujące w strukturze Wojskowego Centrum Edukacji Obywatelskiej, przeprowadza cykliczne (przynajmniej raz w roku) badania społeczne dotyczące m.in. uzależnień i patologii społecznych wśród żołnierzy i pracowników wojska. Z uwagi na uwarunkowania organizacyjne, przedmiotowymi badaniami nie objęto dotychczas żołnierzy Narodowych Sił Rezerwowych (NSR). Jednak, w związku z koncepcją tworzenia jednorodnych pododdziałów złożonych z żołnierzy NSR będzie możliwe włączenie ich do przedmiotowych badań.

Przywołane wyżej wyniki badań społecznych w stosunku do badań realizowanych w okresie obowiązywania zasadniczej służby wojskowej dowodzą obniżenia skali zagrożeń narkotykowych. Analiza używania przez żołnierzy środków odurzających, ich posiadania, przebywania pod ich wpływem, czy też dystrybucji, wskazuje na aktualnie ograniczony zasięg tego procederu w wojsku. Wpływ na to ma zarówno dobrowolny charakter służby wojskowej, jak i doskonalenie oraz intensyfikacja działalności profilaktycznej.

Mając powyższe na uwadze, pragnę zapewnić, że resort obrony narodowej na bieżąco monitoruje omawiane zjawisko. Działania systemowe w zakresie profilaktyki w tym obszarze aktualnie są prowadzone w oparciu o wspomnianą wyżej „Strategię umacniania dyscypliny, przeciwdziałania uzależnieniom społecznym oraz zapobiegania patologiom w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej w latach 2010-2015” i opracowany na jej podstawie „Program umacniania dyscypliny, przeciwdziałania uzależnieniom społecznym oraz zapobiegania patologiom w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej w latach 2014-2015”, a także programy lokalne na poszczególnych szczeblach dowodzenia.

Problematyka narkomanii, negatywnych skutków używania narkotyków została włączona do programów kształcenia żołnierzy zawodowych na wszystkich poziomach, w tym do programowego szkolenia w jednostkach wojskowych, w ramach przedmiotu „Kształcenie obywatelskie” oraz „Profilaktyka i dyscyplina wojskowa”. W bieżącej pracy profilaktycznej uczestniczą psychoprofilaktycy, którzy – m.in. w ramach zajęć psychoedukacyjnych – kształtują świadomość zagrożeń dla służby wojskowej, jakie powodują narkotyki, diagnozują zaistniałe przypadki ich użycia oraz udzielają wsparcia dowódcom w zakresie postępowania z żołnierzami będącymi pod wpływem środków odurzających. Korzysta się również w znacznym stopniu z pomocy zewnętrznych instytucji wyspecjalizowanych w prowadzeniu tego typu działalności – takich, jak placówki leczenia uzależnień, poradnie zdrowia psychicznego, oddziały szpitalne leczenia uzależnień. Wojskowe pracownie psychologiczne prowadzą badania kandydatów do zawodowej służby wojskowej oraz kandydatów do szkolnictwa wojskowego, w ramach których określana jest odporność psychiczna oraz badane ewentualne sygnały świadczące o możliwości uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Równolegle Wojskowa Inspekcja Farmaceutyczna prowadzi działania zapobiegające zjawisku narkomanii we współpracy z organami Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej na szczeblu wojewódzkim (wojewódzkie inspektoraty farmaceutyczne) i centralnym (Główny Inspektorat Farmaceutyczny). Współpraca ta dotyczy wymiany informacji/doświadczeń, wspólnych szkoleń inspektorów, uczestniczenia w odprawach, konferencjach, przeprowadzenia wspólnych kontroli i zabezpieczeń, pobierania próbek do badania czy tworzenia aktów prawnych regulujących ten obszar. Zakres współpracy pomiędzy inspekcjami określony jest w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie współpracy Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej z organami wojskowymi sprawującymi nadzór nad wytwarzaniem i obrotem produktami leczniczymi i wyrobami medycznymi (Dz. U. poz. 464).

Ponadto, w Siłach Zbrojnych RP wypracowane zostały przepisy i procedury postępowania z żołnierzami pod wpływem środków narkotycznych. Kwestie te określa m.in. ustawa z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz. U. Nr 190, poz. 1474 ze zm.), wprowadzająca dyscyplinarny środek zapobiegawczy w postaci niedopuszczenia do wykonywania czynności służbowych żołnierza, który znajduje się w stanie odurzenia, po użyciu narkotyku lub pod wpływem podobnie działającego środka.

Dowódcy jednostek wojskowych, podejmując wielokierunkowe działania, mające na celu zapobieganie narkomanii w środowisku wojskowym, ściśle współpracują z organami Żandarmerii Wojskowej, wojskowych prokuratur garnizonowych, Policji. Problematyka przeciwdziałania używaniu przez żołnierzy środków odurzających została włączona w szerokim zakresie również w działalność profilaktyczną prowadzoną wśród uczestników misji wojskowych i pełniących służbę poza granicami kraju.

Przypadki naruszeń przez żołnierzy przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii są przedmiotem okresowych ocen i analiz dyscypliny wojskowej, realizowanych przez właściwych dowódców, na wszystkich poziomach organizacyjnych sił zbrojnych, a sprawcy tych czynów pociągani są do odpowiedzialności, zgodnie z przepisami prawa.

Podsumowując pragnę podkreślić, że diagnozowanie skali zagrożeń związanych z uzależnieniami i innymi patologiami społecznymi jest jednym z priorytetów profilaktyki realizowanej w Siłach Zbrojnych RP. Przeciwdziałanie używaniu przez żołnierzy narkotyków jest stałym przedmiotem badań prowadzonych podczas kontroli i nadzorów służbowych w jednostkach wojskowych. Ocenia się, że podejmowane działania w istotny sposób zapobiegają przenikaniu narkotyków na grunt jednostek wojskowych.

Łączę wyrazy szacunku

z up. Maciej JANKOWSKI
PODSEKRETARZ STANU

Do wiadomości:

Pan Jacek Świdorski

Wicedyrektor w Sekretariacie Prezesa Rady Ministrów

(T-1/48/III)